T. C.
D A N I Ş T A Y
Beşinci Daire
Esas No : 1974/5266
Karar No : 1975/2770

Davacı : Doçent Dr. Erdoğan Teziç
Vekili : Avukat Dr. Yahya Kâzım Zabuoğlu
Davalı : İst. Üni. Rektörlüğü
Vekili : Avukat Mehmet Özcan Dinçer

Davanın Özeti : Yürütmeyi durdurma kararı ve kesinleşmiş Danıştay kararını uygulamayan davalı idarenin bu nedenle iras eylediği 175.685.—TL maddî ve 100.000.—TL manevî tazminat olmak üzere toplam 275.685.—TL zararın, hükmen tahsiline karar verilmesi isteminden ibarettir.

Savunmanın Özeti : Kaybedilen maaş, ödenek ve tazminatlar tutarı olarak istenen 175.685.—TL tazminat talebinin, gerek Danıştay Kanununun 71 inci maddesine göre müddetinde açılmaması, gerekse her türlü hukukî mesnetten mahrum olması sebebiyle reddinin, davacının 1/10/1970 — 1/6/1974 tarihleri arasında ne işle meşgul olarak ne miktar kazanç sağladığının kendisinden sorulması gerektiği, 100.000.—TL manevî tazminat talebinin ise, kendisinin I No.lu Esas Teşkilât Hukuku Kürsüsüne Asistan olarak atanmış olması ve Danıştay Kanununun 95 ve 65 inci ve diğer ilgili hükümlerine uygun olmaması nedeniyle reddinin gerektiği şeklindedir.

Raportör : Oğuz Özkan

Düşüncesi : İptal kararımızın tebliğ tarihinden itibaren 90 günlük süre içinde dava açılmadığından, iptal edilen işlemden dolayı uğranılan kayıpların telâfisi talebinin, süre aşımı nedeniyle incelenme yeteneğinin bulunmadığı, ilâmın infaz edilmemesi nedeniyle meydana gelen maddî ve manevî zararlar için istenilen tazminat talebinin ise, idareye başvurmaya 3 ay içinde cevap verilmemesi üzerine,bu sürenin bitiminden itibaren 90 gün içinde dava açılmadığından, süre aşımı nedeniyle incelenemeyeceği, bu nedenlerle davanın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

Kanunsözcüsü : Naci Ekşioğlu

Düşüncesi : Davanın konusu; davacı hakkında verilmiş bulunan Danıştay kararının uygulanmaması nedeniyle 175.685,— TL. maddî, 100.000,— TL. manevî olmak üzere 275.685,— TL. sına hükmedilmesi talebidir.

Davacının, askerlikten terhisini müteakip, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Kürsüsü Eylemli Doçentliğine tekrar atanmaması hakkındaki İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünün işlemi, Danıştay Beşinci Dairesinin E : 1972/1494, K : 1973/2049 sayılı ve 11/4/1973 günlü kararıyla iptal edilmiştir.

Scanned by CamScanner

İdare, bu kararı uygulamamıştır. Davacı, kararın uygulanmasını 14/5/1973—27/9/1973 — 21/6/1973 tarihlerinde talepetmiştir. 21/6/1974 tarihli son talebi üzerine, 28/6/1974 tarihinde Danıştay kararı uygulanarak I No. lu Esas Teşkilât Hukuku kürsüsünde açık olan 600,— TL. kadro aylıklı asistanlığa atanarak mükteşep aylığı verilmiştir.

1 — İptal kararının tebliği tarihinden itibaren 90 gün içinde tazminat davası açılmadığından, davacının yedeksubaylıktan terhisini müteakip göreve alınması için idareye başvurduğu tarihten, iptal kararının tarihi olan 11/4/1973 tarihine kadar olan süreye ilişkin tazminat talebinin, süre nedeni ile incelenmesine imkân görülmediğinden reddi gerekir.

2 — İptal kararının tarihi olan 11/4/1973 tarihinden, bu kararın uygulandığı 28/6/1974 tarihine kadar olan süreye ilişkin tazminat talebinin kabulü ile 521 sayılı Danıştay Kanununun 95 inci maddesine göre hükmedilmesi gerekir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesince duruşma için gün konularak taraflara davetiye gönderilmesi üzerine, davacı vekili ve davalı idare vekillerinin geldikleri görülerek kanunsözcüsünün huzuru ile duruşmaya başlandı.

Taraflara, usulüne göre söz verilip dinlendikten ve kanunsözcüsünün düşüncesi alındıktan sonra dosya incelendi ve gereği düşünüldü :

Yedeksubaylık görevini tamamladıktan sonra davalı idareye 3/3/1972 tarihli dilekçe ile başvurarak eski kadrosuna atanmasını talep eden ve cevap verilmemesi üzerine, bu zımnî red kararının iptali istemiyle dava açan davacının, dairemizce verilen 16/5/1972 gün ve 1972/1140 sayılı yürütmenin durdurulması kararının tebliğinden sonra 31/5/1972 tarihinde davalı idareye başvurarak atamasının yapılmasını istediği, yürütmenin durdurulması kararının uygulanmadığı, 11/4/1973 gün ve 1973/2049 sayılı kararımızla dava konusu işlemin iptali ile davanın sonuçlandığı, kendisine 12/5/1973, davalı idareye 18/5/1973 tarihlerinde tebliğ edilen bu karar üzerine, adı geçenin 14/5/1973 ve 27/9/1973 tarihlerinde ilâmın infazı ve tazminat talebiyle davalı idareye başvurduğu, cevap verilmemesi üzerine, yürütmenin durdurulması ve kesinleşmiş Danıştay kararının uygulanmaması nedeniyle davalı idarenin sebebiyet verdiği maaş, tazminat ve intibaklardan mahrumiyetten oluşan 175.685,— TL. maddî, meslekî, yükselmesinde ve muhitinde. şöhretinde hasıl edilen arızalar ile menfi değer yargılarına muhatap kılınmanın doğurduğu üzüntü, ızdırap ve bu sebeple şahsiyet haklarının, bilimsel ve akademik kişiliğinin ağır bir şekilde hasara uğratılması nedeniyle meydana gelen zararlarının karşılığı 100.000,— TL. manevî tazminat olmak üzere 275.685,— TL. nın, Danıştay Kanununun 95 inci maddesine göre davalı idareden hükmen tahsiline karar verilmesi istemiyle 11/6/1974 tarihinde işbu tazminat davasının açıldığı anlaşılmaktadır.

Davada; birincisi, davacının yedeksubaylık görevini tamamladıktan sonra idareye başvurması üzerine eski kadrosuna atanma talebinin reddinden itibaren meydana gelen ve açılan davanın iptal ile sonuçlanması üzerine, Danıştay Kanununun 71 inci maddesine göre süresinde talep edilmesi halinde incelenebilecek olan eski kadrosuna atanmaması yolundaki idarî işlem nedeniyle karar tarihine kadar açıkta kaldığı sürede mahrum bırakıldığı maaş ve maaşa bağlı kanunî istihkaklarından ibaret olan maddî tazminat, ikincisi, yürütmenin durdurulması ve kesinleşmiş Danıştay kararının uygulanmaması nedeniyle meydana gelen maddî ve manevî zararları karşılığı olarak Danıştay Kanununun 95 inci maddesine göre talep edilebilecek maddî ve manevî tazminat olmak üzere iki tazminat istemi söz konusudur.

Scanned by CamScanner

Yedeksubaylık hizmetini tamamladıktan sonra davacının eski kadrosuna atanması istemine ilişkin dilekçesinin reddi tarihinden, açılan davanın karara bağlandığı 11/4/1973 tarihine kadar iptali edilen dava konusu idarî işlem nedeniyle uğranılan zararların tazminat olarak ödenmesine karar verilebilmesi için, öncelikle 521 sayılı Danıştay Kanununun 1740 sayılı Kanunla değişik 71 inci maddesine göre süresinde açılmış bir tazminat davasının mevcudiyeti şarttır.

Söz konusu 71 inci maddede; «İlgililer, haklarını da ihlâl eden bir idarî işlem dolayısıyle Danıştayda doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi, ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu hususiaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren doksan gün içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin yukarıki madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.» hükmü yer almaktadır.

11/4/1973 gün ve 1973/2049 sayılı iptal kararımızın davacıya 12/5/1973 tarihinde tebliğ edildiği, 14/5/1973 tarihli dilekçe ile iptal kararının uygulanmasının ve zararların tazminin talep edildiği, cevap verilmediği, davanın 11/6/1974 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

İptal kararımızın davacıya tebliğ edildiği 12/5/1973 tarihi ile idareye başvurma tarihi olan 14/5/1973 tarihi arasında geçen 2 günlük süre ile —başvurmaya üç ay içinde cevap verilmediğinden Danıştay Kanununun 70 inci maddesine göre 14/8/1973 tarihinde dava açma süresi işlemeye başlayacağından— 14/8/1973 tarihinden itibaren davanın açıldığı 11/6/1974 tarihi arasında geçen toplam süre 90 günü aştığından ve 14/5/1973 tarihindeki ilk başvurmadan sonraki başvurmalar dava açma süresini durduramayacağından davanın bu talebe ilişkin kısmının bu gerekçe ile süre aşımı nedeniyle incelenme yeteneği bulunmamaktadır.

Danıştay kararının uygulanmaması nedeniyle meydana gelen maddî ve manevî zararların tazminat olarak ödenmesine karar verilmesi talebine gelince; 9/7/1961 gün ve 334 sayılı T.C. Anayasasının 132 nci maddesinde; «Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır. Bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.» denilmektedir. Bu hüküm karşısında, idare için Danıştay kararını uygulamak, zorunluluktur. Hukuk Devleti ilkesinin doğal gereği olan bu zorunluluğa uyulmaması, idare tüzel kişiliğinin hukukî ve idare ajanlarının da hukukî ve cezaî sorumluluğunu doğurur.

Danıştay kararlarının yerine getirilmesinin veya geç yerine getirilmesinin hukukî yaptırım gücü, 521 sayılı Danıştay Kanununun 95. maddesinde düzenlenmiştir. Maddede; «Dava Daireleri ile Dava Daireleri Kurulu kararları kesin olup muhkem kaziyenin bütün hukukî sonuçlarını hasıl eder. Bu kararlar aleyhine, ancak bu kanunda yazılı kanun yollarına başvurulabilir. İdare. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 132 nci maddesi gereğince, Danıştay ilâmlarının icaplarına göre işlem veya eylem tesis etmeye mecburdur.

Tam yargı davaları hakkında Danıştaydan çıkan ilâmlar, genel hükümler dairesinde infaz ve icra olunur. Danıştay ilâmlarının icaplarına göre eylem veya işlem tesis etmiyen idare aleyhine Danıştayda maddî ve manevî tazminat davası açılabilir.» hükmü yer almaktadır.

Maddede; Danıştay kararlarının hukukî niteliği, doğuracağı hüküm ve sonuçları ve bunların nasıl yerine getirileceği açıklandıktan sonra, ilâmın gereğine uygun eylem veya

Scanned by CamScanner

işlem tesis etmeyen idareye karşı ilgililerin maddî ve manevî tazminat davası açabilecekleri, hükme bağlanmakta, ancak açılacak tazminat davasının süresine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Danıştaya açılacak davalarda dava süresi, 521 sayılı Kanunun 1740 sayılı Kanunla değişik 67 - 73 üncü maddelerinde tesbit edilmiştir. 95 inci maddeye göre açılacak bir tazminat davası da bu maddelerle öngörülen sürelere tabidir.

Danıştay ilâmının uygulanması için, genel hak düşürücü zaman aşımı süresi içinde idareye başvurulabilir. Ancak, bu başvurma tarihinden itibaren idarenin, hukukî ve malî sorumluluğunu doğuran veya sona erdiren bir eylem veya işlem tesis etmesi zorunlu olduğuna göre, bu işlemin tebliğinden veya cevap verilmemesi halinde —Danıştay Kanununun 69 uncu maddesi uyarınca— üç aylık zımnî red süresinin sona erdiği tarihten itibaren 90 günlük dava açma süresi, işlemeye başlar ve daha sonra yapılacak başvurmalar ve buna verilecek cevaplar, işleyen dava süresini durdurmaz.

11/4/1973 gün ve 1973/2049 sayılı iptal kararımızın davacıya 12/5/1973 tarihinde tebliğ edildiği, 14/5/1973 ve 27/9/1973 tarihlerinde davalı idareye ilâmın infazı ve uğranılan zararların tazmini istemiyle başvurulduğu, herhangi bir cevap verilmediği, davanın ise 11/6/1974 tarihinde açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 14/5/1973 tarihinde idareye başvurulması üzerine, 3 ay içinde cevap verilmemesi nedeniyle anılan 69 uncu maddeye göre istemin reddedilmiş sayılacağı, 14/8/1973 tarihinden itibaren Danıştay Kanununun yukarıda anılan maddelerine göre 90 gün içinde dava açılması gerekirken bu süre geçirildikten çok sonra 11/6/1974 tarihinde açılan davanın bu talebe ilişkin kısmının da bu gerekçelerle süre aşımı nedeniyle incelenme yeteneği bulunmaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, incelenme yeteneği bulunmayan davanın reddine 1.000,— TL. vekâlet ücretinin. davalı idareye verilmek üzere davacıdan alınmasına, peşin olarak yatırılan 2.115,— TL. dan 90,— TL. yargılama giderinin, davacı üzerinde bırakılmasına, fazla kaldığı anlaşılan 2.025,— TL. nın, istenildiğinde davacıya verilmesine 14/5/1975 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Scanned by CamScanner